

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Trutnov

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Trutnov leží v Královéhradeckém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem obyvatel 64 381, z nichž 30 860 žije v jádrovém městě, je 2. největší;
- rozlohou 596 km² je 3. největší;
- počtem 31 obcí je 5. největší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Královéhradeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Trutnov	31	64 381	30 860	596
Broumov	14	16 667	7 793	259
Dvůr Králové n. Labem	28	27 398	16 098	258
Jičín	77	47 477	16 300	597
Náchod	36	61 378	20 434	356
Vrchlabí	16	28 121	12 676	293
Průměr za kraj	30	36 863	17 944	317

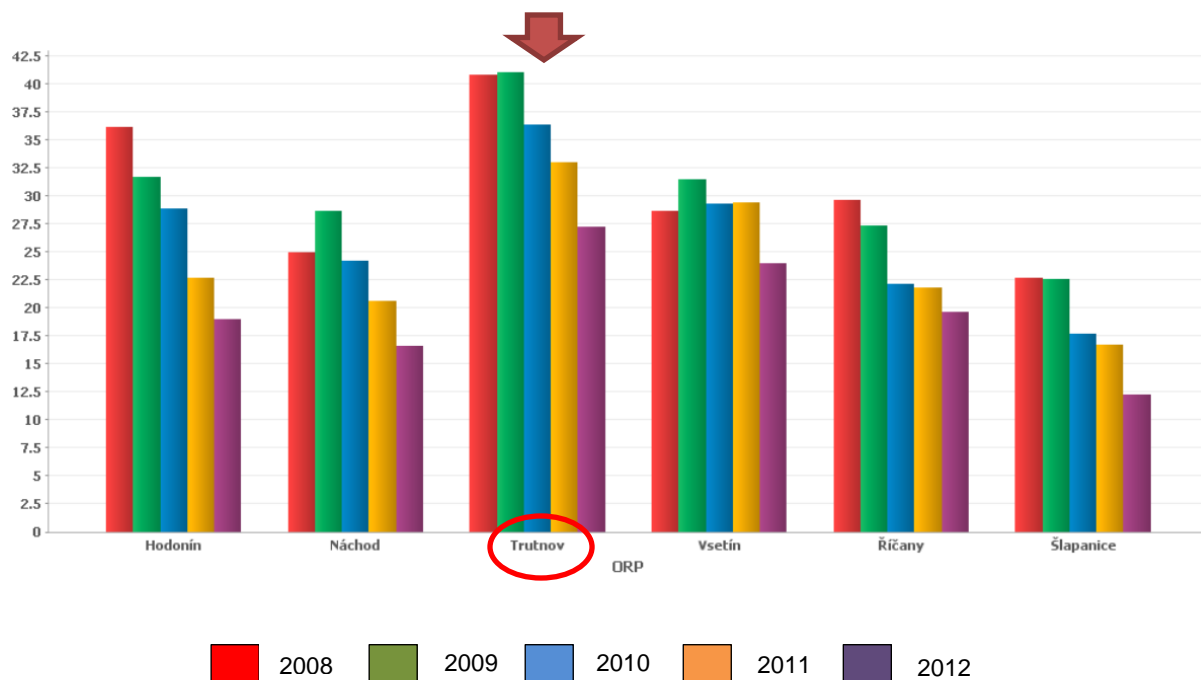
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Královéhradeckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 60.000 až 69.000 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Hodonín, Náchod, Vsetín, Říčany);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 31 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Bruntál, Chotěboř, Hranice, Soběslav, Český Krumlov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 28.000 až 34.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Cheb, Kroměříž, Orlová, Písek, Příbram, Kolín, Znojmo).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů SO ORP Trutnov na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP vybranými podle kritéria počtu obyvatel v obvodě. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 byly hodnoty za trutnovský obvod vždy nejvyšší. Od začátku období však zaznamenávají trvalý pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních srovnávaných obvodů. Celkově se pohybovaly v rozmezí ca 27 až 41 tis. Kč/obyv. a klesly tedy o ca 35%. Průměrná hodnota za celé období činí 35,6 tis. Kč/obyv. Viz obrázky č. 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 60.000 – 69.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

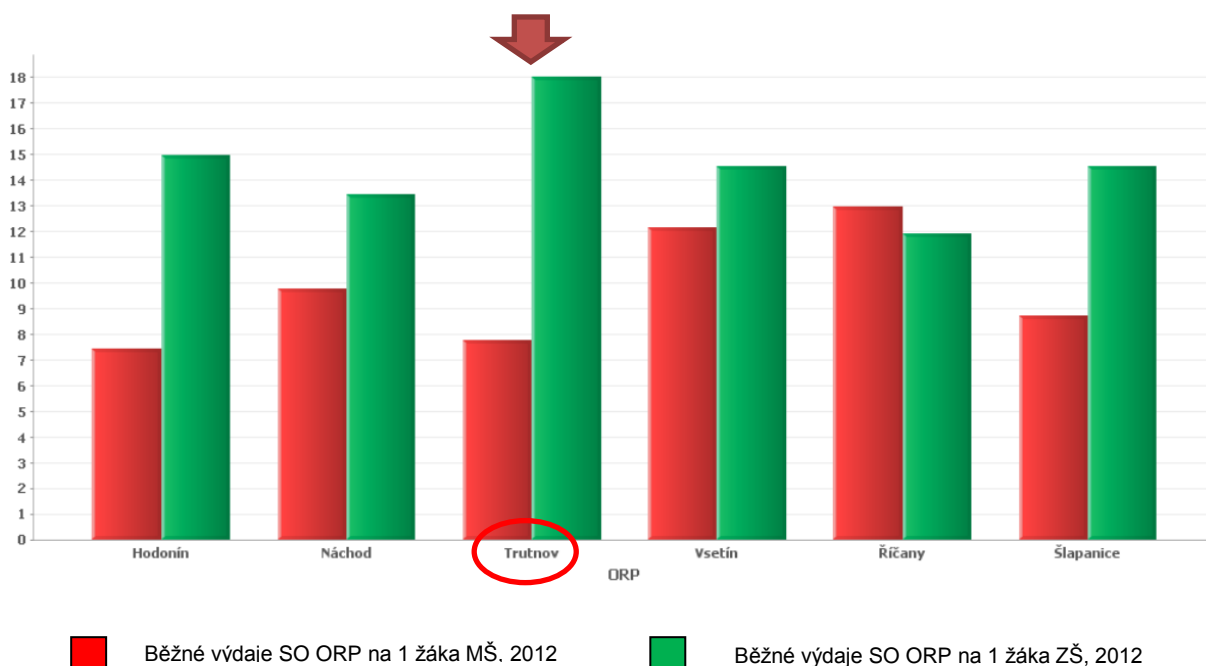
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 60.000 – 69.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Trutnov zejména porovnání **běžných výdajů na žáky základních a mateřských škol** s výdaji v ostatních SO ORP s obdobným počtem obyvatel. Zatímco běžné výdaje na žáky MŠ v trutnovském obvodu patří k těm nejnižším – 7,7 tis. Kč/žáka (což je 2. nejnižší hodnota), běžné výdaje na žáka ZŠ dosahují z celé skupiny nejvyšší úrovně – 18 tis. Kč/žáka. Viz obr. č. 3.

Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 60.000 – 69.000) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

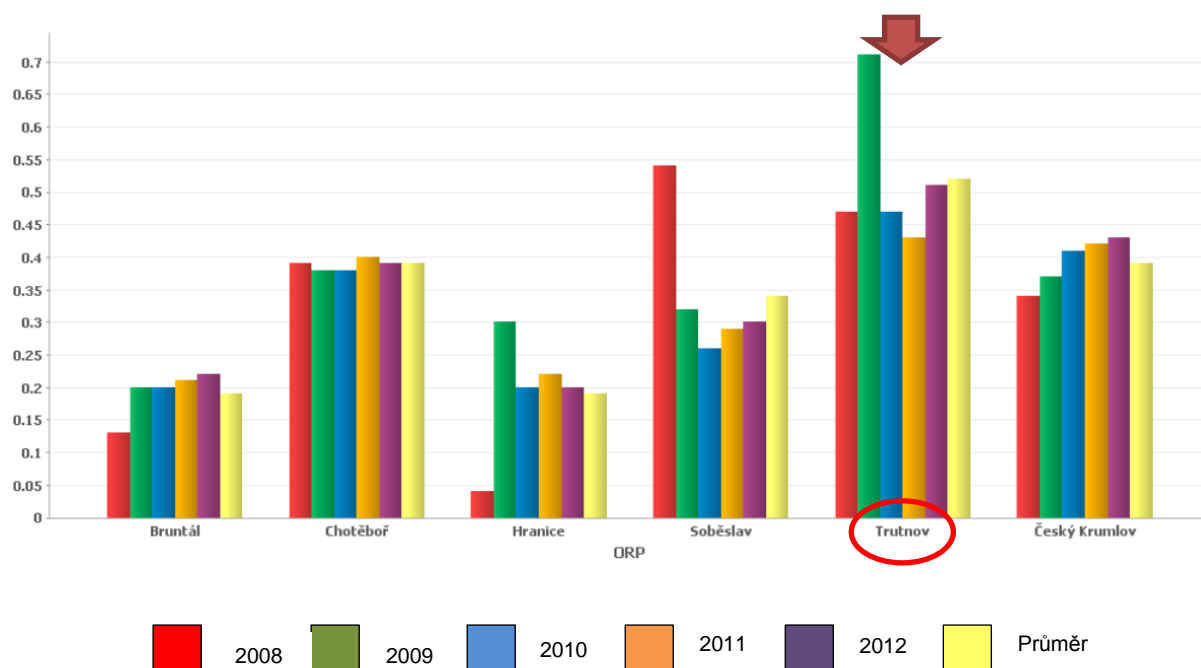

4. Sociální služby

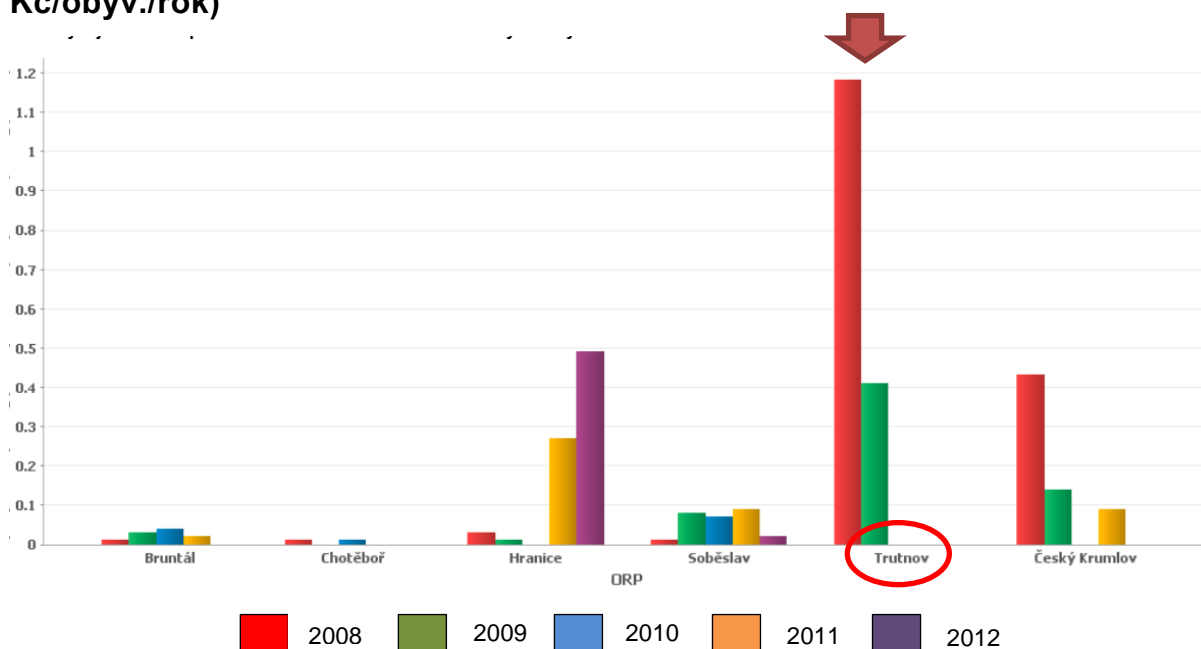
Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných** i kapitálových **výdajů** na obyvatele. SO ORP Trutnov dosahuje z pohledu každodenních výdajů na sociální služby ve sledovaném období v průměru nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP se stejným počtem obcí (s výjimkou roku 2008 byly vždy nejvyšší z celé skupiny obvodů), a to 0,52 tis. Kč/obyv./rok. V r. 2009 přitom jednorázově výrazně převýšily zvyklou hladinu – 0,71 tis. Kč/obyv./rok. Nejvyšších hodnot dosáhly u SO ORP Trutnov i **kapitálové výdaje**, zde je ovšem nutno poznamenat, že ty byly realizovány během pouhých dvou let, a to 2008-9, což napovídá že v těchto letech byly uskutečněny investiční záměry. V r. 2008 to bylo 1,2 tis. Kč/obyv. (tato hodnota výrazně převyšuje všechny ostatní) a v r. 2009 0,4 tis. Kč/obyv. Viz obrázek č. 6 a 7.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 31) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 5: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 31) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

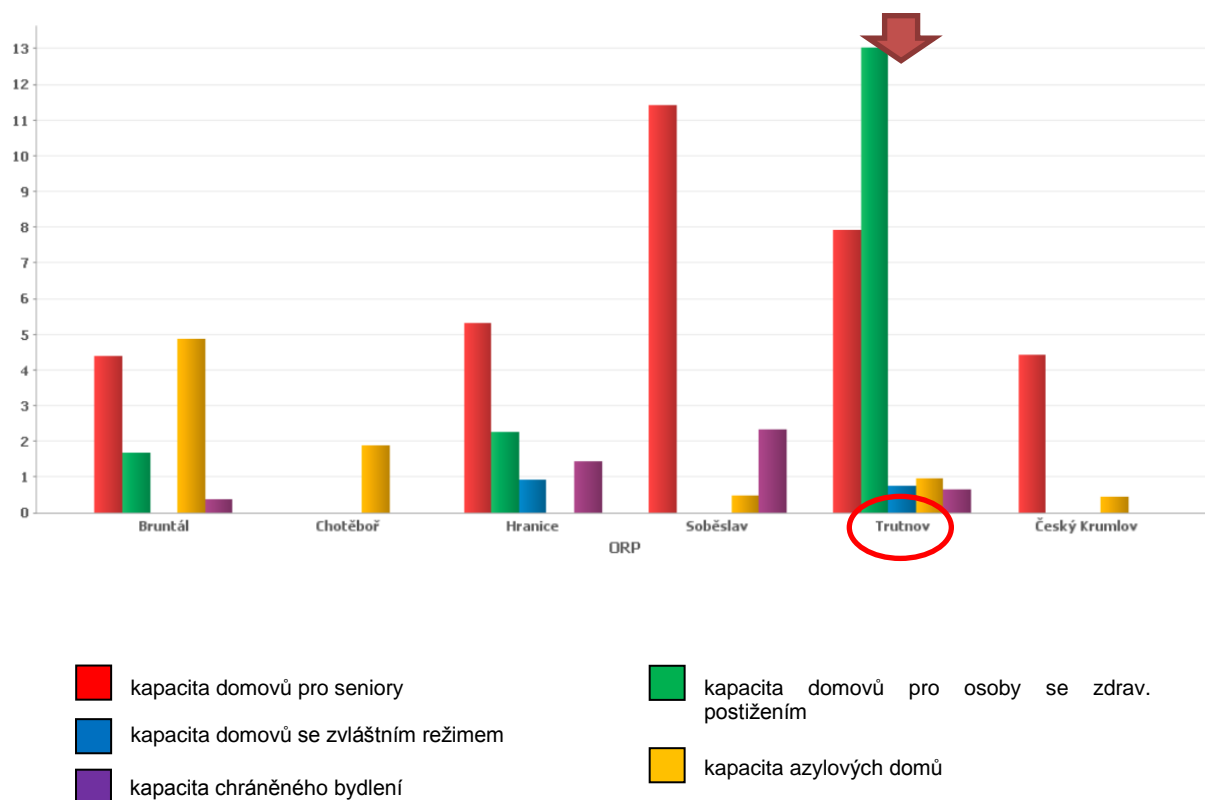

Úroveň výdajů se následně odráží i v **kapacitách zařízení sociálních služeb**. Jako jeden z mála obvodů má SO ORP Trutnov evidovány všechny typy zařízení a dva z nich i s relativně vysokou kapacitou:

- kapacita domovů pro seniory 7,9 na 1.000/ obyv.;
- kapacita domovů pro osoby se zdravotním postižením 13 na 1.000/ obyv.

Kapacita ostatních se pohybuje pod hranicí 1,0 na 1.000/ obyv.

Obrázek 6: Kapacita v jednotlivých zařízeních sociálních služeb ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 31) na 1.000 obyvatel

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Trutnov	
základní charakteristika	<p>v Královéhradeckém kraji je správní obvod ORP Trutnov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obyvatel je 2. největší • rozlohou je 3. největší • počtem obcí je 5. největší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na žáky ZŠ • nízké běžné výdaje na žáky MŠ
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele • vysoké kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele ve vybraných letech • přítomnost všech typů sociálních zařízení a vysoká kapacita domovu pro seniory a domovu pro osoby se zdravotním postižením

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad